

İÇİNDEKİLER

I. NEDEN TIP ETİĞİ.....	1
Tıp Öğreniminde Tıp Etiğinin Yeri	1
KAYNAKLAR	7
II. FELSEFEDEKİ ETİKTEN TIBBİ ETİĞE.....	9
ETİK NEDİR?.....	9
FELSEFEDEN UYGULAMAYA YANSIYAN ETİK;.....	11
MESLEK ETİĞİ	11
Uygulamalı Etik	11
Meslek Etiği	12
TIP ETİĞİ	14
TIP ETİĞİNDE KURAMLAR / YAKLAŞIMLAR VE İLKELER	16
Tıp Etiğinde Kuramlar / Yaklaşımlar	16
Tıbbi Etik İlkeler.....	17
DEĞERLENDİRME.....	20
KAYNAKLAR	21
III. TIBBİ ETİK, TIBBİ DEONTOLOJİ VE HUKUK İLİŞKİSİ	23
KAYNAKLAR	26
IV. TIP ETİĞİ İŞİĞİNDA EVRİMSEL YAKLAŞIMLA HEKİM-HASTA İLİŞKİSİ	29
HEKİM-HASTA İLİŞKİSİ	29
Hekim-Hasta ilişkisinin Ögeleri	30
Hasta Kimliği Olabilir mi?	31
Hekim-Hasta ilişkisinin Özgünlüğü	32
Hekim-Hasta ilişkisinin Türleri	32
HEKİM-HASTA İLİŞKİSİNİ ETKİLEYEN ETKENLER	36
ÇAĞIMIZDA TOPLUMSAL-SİYASAL GELİŞMELER VE HEKİM-HASTA İLİŞKİSİ	39
KAYNAKLAR	41
V. HASTA HAKLARI	43
HASTANE ORTAMINDA “HASTA” KİMDİR?	43
TOPLUMSAL VE SİYASAL AÇIDAN DEĞİŞEN HASTA KAVRAMI	45
İNSAN HAKKI OLARAK HASTA HAKLARI	46
HASTA HAKLARI BAĞLAMINDA TIBBİ ETİK İLKELER AÇISINDAN HASTANE YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	46
Hekim-Hasta-Hastane Yönetimi Arasında İletişim.....	50
Hekim-Hasta ilişkisinde Etkileşim.....	51
Hastanede Hasta ve/veya Aile Eğitim ve Öğretimi.....	53
SONUÇ VE ÖNERİLER	54
KAYNAKLAR	58

VI. ÖZERKLİK İLKESİ VE AYDINLATILMIŞ ONAM	65
ETİK İLKELER İŞİĞİNDE AYDINLATILMIŞ ONAM	67
Aydınlatılmış onam, ama nasıl?	67
Aydınlatılmış Onam Yasal Bir Yükümlülüktür!	69
ZEDELENEBİLİR GRUPLARDA AYDINLATILMIŞ ONAM	70
Yaşlı Bireylerde Özerklik, Aydınlatılmış Onam ve Psikolojik Yeterlilik	70
Çocuklarda Aydınlatılmış Onam	72
Yoğun Bakımlarda Aydınlatılmış Onam	73
Tıpta Özerkliğe Saygı İlkesinin Algılanması ve Uygulanmasında Toplumsal-Kültürel Farklılıklar	75
“Aydınlatılmış Onam” Eylem Planı	76
Kısa hedefler	77
Orta hedefler.....	77
İleri hedefler	78
KAYNAKLAR	78
VII. TIPTA BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ	83
BİLİMSEL ETİK	83
Etik ve Bilim İlişkisi	83
Bilim Politikaları	84
Bilimsel Yayınlarla İlişkin Etik Kurallar ve Kurullar	85
TIP ALANINDA BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ	87
TIBBİ ARAŞTIRMA VE YAYIN YAPARKEN UYULMASI GEREKEN TEMEL ETİK İLKELER	88
TIBBİ ARAŞTIRMALARDA HUKUKSAL DÜZENLEMELER	92
DEĞERLENDİRME	96
KAYNAKLAR	97
HASTANE ETİK KURULLARI	99
Kurum Olarak Hastane	99
Hastane Yönetiminde Hastane Etik Kurulunun Yeri.....	100
Hasta Hakları Açısından Durum	101
Hukuksal Durum.....	102
Hekim-Hasta-Hastane Yönetimi Arasında İletişim.....	103
Hastane Yönetiminin Eğitim Sorumluluğu Açısından Etik Kurullar.....	104
Hastane Etik Kurulunun Danışmanlık ve Politika Belirleme İşlevi.....	104
DEĞERLENDİRME	105
KAYNAKLAR	106
IX. ARAŞTIRMA ETİK KURULLARI	109
ETİK KURULLAR	109
GENEL OLARAK ARAŞTIRMA ETİK KURULLARI	110
ARAŞTIRMA ETİK KURULLARI İLE İLGİLİ YASAL ÇERÇEVE	112
İlaç Araştırmalarında Fazlar.....	113
ÜLKEMİZDE KLİNİK ARAŞTIRMA ETİK KURULLARININ YAPISI VE İŞLEYİŞİ	114

İçindekiler

Klinik Araştırma Etik Kurullarının Yapısı.....	115
Etik Kurulların Görev ve Yetkileri.....	116
Klinik Araştırmalar Danışma Kurulu.....	118
ARAŞTIRMA PROJE ÖNERİLERİ.....	118
I. Araştırma ile ilgili özellikler:.....	118
II. Araştırmaya katılan gönüllülerin aydınlatılması ve gönüllülüğün belgelenmesi:	119
ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRİLİRKEN DİKKATE ALINACAK ETİK KURALLAR.....	120
Uluslararası Etik Kurallar	120
Ulusal Etik Kurallar	120
DEĞERLENDİRME.....	122
KAYNAKLAR	78
X. KISITLILAR VE ÖZEL GRUPLARDA KLİNİK ARAŞTIRMA ETİĞİ	123
KISITLI VEYA ÖZEL DURUMU OLAN GÖNÜLLÜLER.....	123
KLİNİK ARAŞTIRMALAR YÖNETMELİĞİ'NE GÖRE KISITLI GÖNÜLLÜLERLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	127
DEĞERLENDİRME.....	128
XI. BİYOETİK AÇISINDAN HAYVAN DENEYLERİ	129
HAYVAN HAKLARI.....	129
Hayvan Haklarının Tarihsel Gelişimi.....	130
Biyoetik Açısından Hayvan Hakları Düşüncesinin Evrimi.....	132
TIP ARAŞTIRMALARINDA HAYVAN DENEYLERİ.....	138
Deney Hayvanları.....	138
TIBBİ BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR VE HAYVAN DENEYLERİ ETİK KURULLARI	139
HAYVAN DENEYLERİNDE UYULMASI BEKLENEN ETİK İLKELER	141
DEĞERLENDİRME.....	143
SONUÇ	144
KAYNAKLAR	145
XII. TIP UYGULAMALARINDA MAHREMİYET	147
MAHREMİYET	147
HUKUKSAL AÇIDAN MAHREMİYET	149
TIP ALANINDA MAHREMİYET	149
TIP ETİĞİ AÇISINDAN MAHREMİYET	151
MAHREMİYET TÜRLERİ VE TIPTAKİ YANSIMALARININ ETİK BOYUTU.....	151
Bedensel Mahremiyet.....	151
Kişisel Bilgi ya da Verilerin Mahremiyeti.....	153
Düşünsel Mahremiyet	156
TIBBİ ARAŞTIRMALARDA MAHREMİYET	157
DEĞERLENDİRME.....	158
KAYNAKLAR	159

XIII. KANSER VE ETİK.....	161
KANSER HASTALARIYLA İLETİŞİMDE TIBBİ ETİK İLKELER	162
KANSER HASTASINA ETİK YAKLAŞIM.....	165
Görüşme Aşamaları	168
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	171
KAYNAKLAR	172
XIV. AIDS/HIV (+) HASTAYA ETİK YAKLAŞIM VE HASTA HAKLARI.....	175
HASTA HAKLARI, İNSAN HAKLARI VE AIDS	176
Hasta Hakları	177
TIBBİ ETİK İLKELER AÇISINDAN AIDS VE HASTA HAKLARI TEMELİNDE HEKİM SORUMLULUĞU	178
Aydınlatma ve Özerklik İlkesi	178
Sır Saklama İlkesi	179
Adalet ve Eşitlik İlkesi.....	179
Yararlılık İlkesi	181
Bildirim Zorunluluğu.....	182
Yasal Durum	183
Hekimin Hastasına Karşı Sorumlulukları.....	184
Hekimin Toplumsal Sorumluluğu.....	185
Hekimin Diğer Hekimler ve Sağlık Personeline Karşı Sorumlulukları.....	186
Hastane Yönetiminin Sağlık Personeline ve Hastalara Karşı Sorumluluğu.....	187
ETİK KURAMLAR IŞIĞINDA ZORUNLU HIV TESTİ.....	188
DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....	190
KAYNAKLAR	191
XV. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ORGAN NAKLİ EVRİMİ, TOPLUMSAL, HUKUKSAL VE ETİK BOYUTLARI	193
ORGAN NAKLİ DÜŞÜNCESİNİN EVRİMİ	194
ORGAN VE DOKU NAKLİNDE YENİ BİR DÖNEM;KÖK HÜCRE	198
ORGAN NAKLİNDE TOPLUMSAL VE ETİK SORUNLAR	199
DİNİ İNANÇLAR VE ORGAN NAKLİ.....	200
DEĞERLENDİRME.....	201
KAYNAKLAR	201
XVI. ÖTENAZİ	203
ÖTENAZİ NEDİR?.....	204
Pasif Ötenazi	204
Aktif Ötenazi	205
Gönüllü Aktif Ötenazi	206
Gönüllü Olmayan Aktif Ötenazi	206
Gönülsüz Aktif Ötenazi	206
Hekim Yardımlı Ölüm	206
BİR ETİK SORUN KÜMESİ OLARAK ÖTENAZİ.....	207
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	212
KAYNAKLAR	214

XVII. KÜRTAJ: SOSYAL VE ETİK BOYUTLARIYLA.....	217
KÜRTAJ OLGUSU NEDİR?	218
Tıbbi Kürtaj (abortion) Teknikleri.....	218
Sosyal Açıdan Kürtaj.....	219
DÖLLENMİŞ İNSAN YUMURTASININ BİYOLOJİK GELİŞİMİ	219
KÜRTAJ KONUSUNDAKİ ETİK YAKLAŞIMLAR.....	220
Muhafazakar (Tutucu) Yaklaşım	220
Liberal (Özgürlükçü) Yaklaşım	220
İlimli Yaklaşım	220
KÜRTAJIN SOSYAL VE ETİK BOYUTLARI	221
DEĞERLENDİRME.....	222
KAYNAKLAR	223
XVIII. TIP ETİĞİ AÇISINDAN KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE CİNSEL TACİZ	225
TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMCILIĞI	225
KADINA YÖNELİK ŞİDDET VE CİNSEL TACİZ.....	228
İŞYERİNDE CİNSEL TACİZ	230
NELER YAPILMALIDIR?	231
TOPLUMSAL SORUMLULUKLAR NELERDİR?.....	232
ETİK DEĞERLENDİRME SÜRECİ	233
DEĞERLENDİRME.....	234
KAYNAKLAR	235
XIX. HEKİM-ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİNİN ETİK BOYUTU	237
TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ HEKİM-ENDÜSTRİ İLİŞKİSİ BİLDİRGESİ SONUÇ RAPORU	238
XX. BİYOETİK.....	241
KAVRAM OLARAK BİYOETİK	241
ULUSLARARASI BİYOETİK SÖZLEŞMELER.....	244
BİYOETİK KONULARI.....	245
BİYOETİKTE COĞRAFİK VE DEMOGRAFİK FARKLILIKLAR.....	246
DEĞERLENDİRME.....	247
KAYNAKLAR	249
XXI. TIBBİ ARAŞTIRMA VE YAYIN KONUSUNDA ETİK DUYARLILIK ARAŞTIRMASI	251
GEREÇ VE YÖNTEM.....	251
SINIRLILIKLARIMIZ	252
LİTERATÜR TARAMASI.....	252
ARAŞTIRMANIN BULGULARI	255
ARAŞTIRMA BULGULARININ YORUMU	265
SONUÇ	268
KAYNAKLAR	270

EKLER	271
EK: 1 HEKİMLİK MESLEK ETİĞİ KURALLARI	273
EK: 2 TIBBİ DEONTOLOJİ NİZAMNAMESİ.....	280
EK: 3 TABABET VE ŞUABATI SAN'ATLARININ TARZI İCRASINA DAİR KANUN	286
EK: 4 DÜNYA TIP BİRLİĞİ HELSİNKİ BİLGİRGESİ.....	294
EK: 5 İNSAN HAKLARI VE BİYOTIP SÖZLEŞMESİ	298
EK: 6 İNSAN GENOMU VE İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ.....	307
EK: 7 ORGAN VE DOKU ALINMASI, SAKLANMASI VE NAKLİ HAKKINDA KANUN.....	315
EK: 8 ORGAN VE DOKU NAKLİ HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ.....	318
EK: 9 BİLGİLENDİRİLMİŞ RIZA YÖNETMELİĞİ TASLAĞI.....	326
EK 10 KLİNİK ARAŞTIRMALAR HAKKINDA YÖNETMELİK	335

VAKALAR

BİLİM, TEKNOLOJİ VE ETİK.....	8
YAPTIĞIM ŞEY ETİK DEĞİLDİ!	22
HEKİM-HASTA İLİŞKİSİ	28
MAKBULE BEBEK.....	62
HWANG OLAYI	80
YOĞUN BAKIMLAR.....	98
KÖK HÜCRE	108
AHMET BEY	146
MAHREMİYET TARTIŞMA VAKALARI.....	158
SAÇMA SAPAN BİR ŞEY YAPMA!.....	174
ORGAN ÇETESİ YAKALANDI	192
ÖTENAZİ TARTIŞMA VAKASI	213
KÜRTAJ.....	216
KADIN VE ŞİDDET	224
BİYOETİK.....	240